

Nota van toelichting, zoals gewijzigd bij besluit met nummer TRCLZ-2004/1725C, bij de aanwijzing van Duinen Vlieland als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, hierna te noemen Vogelrichtlijn.

1. Inleiding

De speciale beschermingszone (hierna: sbz) **Duinen Vlieland** ligt in de provincie Fryslân en behoort tot het grondgebied van de gemeente Vlieland. Het gebied bestaat overwegend uit kustduinen, kwelders en moeras en beslaat een oppervlakte van ca. 1398 ha. Grote delen van het gebied zijn in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

De speciale beschermingszone Duinen Vlieland is bij besluit d.d. 24 maart 2000, kenmerk N/2000/320 aangewezen als onderdeel van de speciale beschermingszone Waddeneilanden, Noordzeekustzone en Polder Breebaart. De betreffende speciale beschermingszone is thans opgesplitst in zes afzonderlijke speciale beschermingszones. Duinen Vlieland is daar een van.

In deze toelichting zal achtereenvolgens worden ingegaan op de verplichtingen en criteria voor aanwijzing, de gebiedsbeschrijving en de begrenzing, de vogelkundige waarden, het beleid en beheer, andere gebruiksfuncties en de gevolgen van de aanwijzing en op de verplichtingen en criteria van de Vogelrichtlijn.

2. Verplichtingen Vogelrichtlijn en criteria voor aanwijzing als speciale beschermingszone.

2.1 Algemene doelstelling van de richtlijn

De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is. In de overwegingen van de Vogelrichtlijn wordt vermeld dat een groot aantal in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Gemeenschap een achteruitgang van hun populatie vertoont. Dit werd beschouwd als een ernstige bedreiging voor het behoud van het natuurlijk milieu. De Vogelrichtlijn is mede tot stand gekomen omdat deze vogelsoorten voor het overgrote deel trekvogels zijn. Dergelijke soorten vormen een gemeenschappelijk erfgoed; een doeltreffende bescherming van deze vogels vereist een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de lidstaten van de Europese Unie¹.

2.2 Aanwijzing sbz's

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van sbz's. Deze worden aangewezen voor de zeldzame, kwetsbare of anderszins bedreigde soorten die zijn opgenomen in Bijlage I² van de Vogelrichtlijn. De lidstaten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten "meest geschikte" gebieden aan art. 4, eerste lid). Soortgelijke maatregelen worden genomen ten aanzien van geregeld voorkomende trekvogels. Daarbij wordt rekening gehouden met de beschermingsbehoeften ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis (art. 4, tweede lid).

2.3 Criteria voor aanwijzing sbz's

Voor de selectie van gebieden zijn de volgende criteria gehanteerd.

Een gebied komt voor aanwijzing in aanmerking indien geregeld minstens 1% van een biogeografische populatie van een soort of ondersoort van een (trekkende) watervogel in het gebied aanwezig is en/of indien het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste gebieden in Nederland voor een vogelsoort van Bijlage I van de Vogelrichtlijn.

Geselecteerd zijn de vijf gebieden met de hoogste gemiddelde aantallen van een Bijlage I-soort, tenzij in het desbetreffende gebied minder dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie voorkomt en/of ook minder dan 0,1% van de biogeografische populatie. Aanvullend geldt een absolute ondergrens van twee broedparen of 5 individuen. Behalve voor een aantal zeer verspreid levende vogels wordt het gemiddelde aantal vogels berekend over een periode van tenminste drie jaren.

Aan terrestrische gebieden is de aanvullende voorwaarde gesteld dat in het gebied een aaneengesloten natuurgebied van minstens 100 ha met een formele natuurstatus aanwezig dient te zijn (aangewezen onder de Natuurbeschermingswet en/

¹ HvJ EG II juli 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, Jurispr. blz. I-3805, punt 23

² Laatstelijk aangepast op 29 juli 1997, Richtlijn van de Commissie 97/49/EEG, Pb EG L 223, 13.8.97

of in eigendom/ beheer bij Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten of een van de provinciale Landschappen).

De toepassing van het 1% criterium is in overeenstemming met criterium 6 voor de bepaling van watergebieden van internationale betekenis zoals aanbevolen door de 7e Bijeenkomst van de Conferentie van Partijen aangesloten bij de Wetlands-Conventionie³ (Rec. VII. II, San José 1999). Het begrip "geregeld minstens 1%" is als volgt gehanteerd: (a) het gemiddeld seizoenmaximum berekend over ten minste drie jaren bedraagt minstens de desbetreffende drempelwaarde of (b) de drempelwaarde wordt in minstens twee van de drie jaren gehaald. In het tweede geval is bij beschikbaarheid van voldoende telgegevens uitgegaan van zes seizoenen⁴.

De toepassing van het criterium van de vijf belangrijkste gebieden is ontleend aan het rapport 'Inventory of important bird areas in the European Community', ook wel aangeduid als 'IBA89 (Grimmett & Gammell 1989)

2.4 Methode van begrenzing

De grenzen van een speciale beschermingszone worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopseen⁵ van de betrokken vogelsoorten.

³ Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels, ook bekend als Wetlands-Conventionie (Trb. 1975, 84; zie ook Trb. 1996, 253) Rec. VII.II, San José 1999

⁴ Biogeografische populaties en 1%-drempelwaarden zijn door Wetlands International gepubliceerd in Waterfowl Population Estimates (2e editie, 1997) op verzoek van de 6e Bijeenkomst van de Conferentie van Partijen (Rec. VI.4, Brisbane 1996). De aangesloten partijen worden opgeroepen deze drempelwaarden te gebruiken bij de aanmelding van wetlands van internationale betekenis onder de Conventie (vgl. art. 4, lid 2 van de Vogelrichtlijn). Het betreft trekkende watervogels die merendeels (met name zwanen, ganzen, eenden, steltlopers, sterns) ook zijn opgenomen in Annex 2 van het Verdrag inzake het behoud van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels (Trb. 1996, 285) onder de Conventie van Bonn.

⁵ Biotoopbeschrijvingen van de soorten zijn opgenomen in Bijlage A van deze nota van toelichting.

Hierbij zijn de volgende beperkingen gehanteerd:

1. Voor vogelsoorten voorkomend op de bijlage I geldt dat geregeld tenminste 1% van de Nederlandse broedvogelpopulatie aanwezig moet zijn.
2. Voor trekkende watervogels geldt dat geregeld tenminste 0,1% van de biogeografische populatie in het gebied aanwezig moet zijn.
3. Voor overige trekvogels geldt dat geregeld tenminste 1% van de Nederlandse broedvogelpopulatie in een gebied aanwezig is en dat deze vogels voorts zijn aangemerkt als een Nederlandse Rode Lijst-soort. Het betreft 14 Rode Lijst-soorten die geconcentreerd in het totaal van de aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones voorkomen. Van deze soorten wordt minstens 25% van hun populaties in de speciale beschermingszones beschermd.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.1 Gebiedsbeschrijving Duinen Vlieland

Het gebied Duinen Vlieland wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt duingebied en bedijkte kwelders (Kroonpolders) dat aan de Noordzeezijde wordt begrensd door het strand en aan de andere kant door de Waddenzee bestaande uit kwelders, wadden en geulen. Het duingebied met slechts sporadische bebouwing grenst aan de oostzijde aan het dorp Oost-Vlieland en in het westen aan de Vliehors, een uitgestrekte zandplaat. De duinen zijn ontstaan op strandwallen die gevormd werden in het Holocene. Deze zogenaamde Oude Duinen werden in het Subatlanticum bedekt onder een nieuwe gordel kustduinen, de zogeheten Jonge Duinen. In het duingebied is slechts op enkele plekken open water aanwezig. De duingebieden van de Waddeneilanden zijn in het verleden vaak gebruikt voor begrazing. Deze exploitatie van de duinen heeft op een aantal plekken dusdanige vormen aangenomen dat op een gegeven moment grote delen van het duingebied in verstuiving zijn geraakt. Op veel plaatsen in de kuststrook is nadien helm aangeplant. Het gebied omvat enige boscomplexen die bestaan uit aangeplant naald- en loofbos en spontane opslag.

3.2 Aanduiding leefgebied

Het gebied Duinen Vlieland is aangewezen als speciale beschermingszone vanwege de aanwezigheid van kustduinen die het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een gebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en dat tevens fungeert als broedgebied van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van de beschermingszone is zo gekozen dat een in landschapsecologisch opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat - in samenhang met sbz Waddenzee uit 1991 - voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

3.3 Begrenzing

De begrenzing van de sbz is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Daarbij geldt het volgende: bestaande bebouwing (incl. tuinen en erven) en verhardingen maken geen deel uit van de sbz. Deze maken geen wezenlijk deel uit van het leefgebied van de genoemde vogelsoorten.

(Jacht)havens maken geen deel uit van de speciale beschermingszone. Bij (jacht)havens, die geheel binnen een sbz liggen, valt aan de waterzijde een zone van 100 meter, gemeten vanaf de havenmond c.q. de aanlegsteigers, ook buiten de begrenzing. Grenst een (jacht)haven aan de buitenzijde direct aan de sbz, dan is de zone van 100 meter ook buiten de begrenzing van de sbz gehouden.

Ter toelichting kan nog worden opgemerkt dat de grens in de zeegaten, op de overgangen van duin naar kwelder en aan de de zuidzijde naadloos aansluit op het eerder aangewezen PKB-gebied. Aan de Noordzeezijde valt de grens samen met die van de sbz Noordzeekustzone.

Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de hierboven opgenomen tekst doorslaggevend.

4. Vogelkundige en wetland waarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Duinen Wieland kwalificeert als speciale beschermingszone omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor de lepelaar⁶ in Nederland. Verder kwalificeert het gebied vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van lepelaar die het gebied benutten als broedgebied en rustplaats. Het gebied kan hierdoor tevens worden aangemerkt als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Conventionie (criterium G).

Soort van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4	Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode
lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	I	ja	810	9,8%	14,7%	1993-97

Trekkende watervogelsoort waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv ^a	Biogeogr. populatie ^e	1% Biopop ^f	% in sbz ^g	Telperiode
lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	I	ja	Oost-Atlantisch	10 bp	11,9%	1993-97
lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	I	nee	Oost-Atlantisch	30	3,3%	1993-97

- (a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende (indien ingevuld met "ja") of niet-broedende vogels ("nee")
(b) Omvang van de Nederlandse broedpopulatie (in paren)
(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie
(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie
(e) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend
(f) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populaties en drempelwaarden van niet-broedende vogels ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates – 2nd edition. Wetlands International, Wageningen; broedvogels (paren) zie notitie "Selectie en begrenzing Vogelrichtlijngebieden", bijlage 2B)
(g) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere soorten van Bijlage I waarvoor **Duinen Wieland** van betekenis is, zijn bruine kiekendief en blauwe kiekendief (broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als broedgebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats: aalscholver, pijlstaart, slobbeend, kluut, wulp, tureluur en kleine mantelmeeuw. Het duingebied en de Kroonspolders zijn verder van belang als broedgebied voor eidereend en tapuit (trekvogels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald. De bescherming ingevolge de Vogelrichtlijn heeft mede betrekking op deze vogelsoorten.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

De lepelaars, die nestelen in het duingebied en in de Kroonspolders, foerageren zowel in het intergetijdengebied van sbz Waddenzee en in de Kroonspolders als daarbuiten. In de nazomer bevindt zich ook een rustplaats van deze soort in de Kroonspolders. Bruine kiekendief en blauwe kiekendief, die verspreid in het gebied broeden, zoeken hun voedsel zowel in het open duingebied als in de Kroonspolders en op de aangrenzende kwelders. Kleine mantelmeeuwen, die zowel op de Noordzee als in het getijdengebied van sbz Waddenzee voedselzoeken, nestelen in enkele broedkolonies in de westhelft van het duingebied (met name Oude Huizenlid, achter Bomenland en Meeuwenduinen). Eidereenden nestelen vooral in en rond Bomenland en in de Kroonspolders maar ook elders in het duingebied. Na het uitkomen van de eieren trekken de eiders met hun kuikens naar de Waddenzee. De aalscholver heeft een broedkolonie in de Kroonspolders; deze vogels foerageren zowel in sbz Waddenzee als sbz Noordzeekustzone. De tapuit nestelt verspreid in het duingebied. De Kroonspolders en incidenteel ook het duingebied (wulp) vormen hoogwatervluchtplaatsen van wadvogels uit de Waddenzee (kluut, wulp, tureluur); ook pijlstaart en slobbeend verblijven in de Kroonspolders.

4.4 Overige vogelsoorten

⁶ Onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn

In het gebied komen verder nog de volgende broedvogels onregelmatig of in relatief kleine aantallen voor: porseleinhoen, kluit, visdief en noordse stern.

5. Beleid en beheer

Beleid en beheer van de sbz Duinen Vlieland zijn onder meer gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de vogelkundige waarden van het gebied zoals beschreven in paragraaf 3 en 4. Dit betekent onder meer het volgende:

- het gebied Duinen Vlieland maakt deel uit van de kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990). Het beleid in deze gebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden.
- In het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, 1995) is het beleid m.b.t. de Ecologische Hoofdstructuur ruimtelijk verankerd. Naast de aanduiding als kerngebied zijn de Waddeneilanden aangemerkt als recreatief-toeristisch gebied.
- In het streekplan van de provincie Fryslân (1994) zijn de duingebieden op de eilanden grotendeels aangeduid als natuur- en bosgebieden, met plaatselijk ontwikkelingsmogelijkheden voor extensieve recreatie. Op de kaart van de provinciale ecologische hoofdstructuur worden alle eilanden (met uitzondering van bebouwing en recreatieterreinen) aangeduid als natuur-, bos- en landbouwgebieden met natuurlijke waarden. De recreatieterreinen op de eilanden hebben ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve recreatie.
- In het Eerste Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 (1991) is aan de kleine oppervlaktewateren op de Friese Waddeneilanden een bijzondere kwaliteitsdoelstelling toegekend van het hoogste ecologische niveau.
- De duingebieden zijn overwegend in eigendom en/of beheer bij Staatsbosbeheer en Defensie. Het beheer op de eilanden is primair gericht op de duurzame ontwikkeling en instandhouding van het duingebied als natuurlijk systeem, waarin plaats is voor een rijke variatie aan ecosystemen en landschapselementen.

6. Andere gebruiksfuncties in het gebied

6.1 Algemeen

In het aangewezen gebied zijn diverse bestaande functies aanwezig, zoals recreatie, kustverdediging, militaire activiteiten en grondwaterwinning. Voor deze functies geldt dat het huidig gebruik de in het gebied aanwezige vogelkundige waarden niet in de weg heeft gestaan en dus in beginsel, binnen het kader van de vigerende wet- en regelgeving, kan worden voortgezet; daar waar beheer en regulier onderhoud worden uitgevoerd mede gericht op de instandhouding en ontwikkeling van vogelkundige waarden heeft dit beheer daaraan een positieve bijdrage geleverd.

6.2 Gebruiksfuncties

De hiernavolgende korte opsomming van de verschillende huidige gebruiksfuncties is louter beschrijvend van aard en heeft niet de opzet volledig en uitputtend te zijn.

Recreatie

Op de Waddeneilanden vormt de recreatie een belangrijke functie. De Waddeneilanden trekken jaarlijks een groot aantal bezoekers, die voor een belangrijk deel een onderkomen vinden op een van de vele verblijfsrecreatieterreinen. De eilanden lenen zich goed voor de meer extensieve vormen van recreatie zoals wandelen en fietsen; zwemmen gebeurt vanaf het Noordzeestrand. Om de natuurwaarden in het gebied te handhaven en te ontwikkelen wordt gestreefd naar een duurzaam - op de natuur afgestemd- recreatief medegebruik. Daartoe zijn een aantal recreatievormen verboden, is het aantal overnachtings- en aanlegplaatsen gelimiteerd en bestaat er een zonerings- en tijdsregeling in plaats en tijd.

Jacht

In de duingebieden kan afschot alleen uit oogpunt van beheer en schadebestrijding plaatsvinden.

Grondwaterwinning

Op alle Waddeneilanden vindt in meer of mindere mate grondwaterwinning plaats.

Militaire activiteiten

De Vliehors is in gebruik als schietterrein voor de luchtmacht. Deze activiteit valt binnen het bestaande gebruik en kan derhalve in beginsel worden voortgezet.

Kustverdediging

Waar de duinen onderdeel vormen van de primaire waterkering, wordt onderhoud verricht om te blijven voldoen aan de eisen volgens de Wet op de Waterkering. Ook op plaatsen waar belangen als bebouwing en recreatie spelen, wordt onderhoud aan de zeereep gepleegd.

De kustlijn wordt gehandhaafd, behalve op veel uiteinden van de eilanden waar grote dynamiek aanwezig en mogelijk is (dynamisch kustbeheer). Structurele erosie wordt bij voorkeur bestreden door het aanbrengen van zandsuppleties, waar nodig in combinatie met strandhoofden.

7. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone en wetland

7.1 Speciale beschermingszone

7.1.1 Rechtsgevolgen in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn

Het aanwijzen van een gebied als sbz ter uitvoering van de Vogelrichtlijn heeft op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn bepaalde rechtsgevolgen.

De belangrijkste artikel van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn opgesomd in Bijlage B van deze nota van toelichting. In de hiernavolgende paragraaf volgt een korte uiteenzetting waarna telkens wordt aangegeven op welke wijze de Nederlandse regering invulling geeft aan de Europeesrechtelijke vereisten.

7.1.2 Korte beschrijving en doorwerking in het nationale rechtsstelsel

- I. De Vogelrichtlijn schrijft voor alle onder de bescherming van de Vogelrichtlijn vallende vogelsoorten beschermende maatregelen voor.

De Nederlandse overheid geeft invulling aan de verplichting tot instandhouding van de sbz's door de wijze waarop zij met de belangen van vogels omgaat in de ruimtelijke ordening op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Dit gebeurt door het toekennen van functies aan gebieden waar vogels hun leefgebied in hebben. Op rijksniveau is dat vastgelegd in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van het Structuurschema Groene Ruimte (1995).

De in het kader van de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden, liggen voor het overgrote deel binnen de grenzen van deze Ecologische Hoofdstructuur. In de EHS genieten de natuurwaarden een bijzondere bescherming, die in streek-, en bestemmingsplannen zijn doorwerking dient te hebben.

Een aantal gebieden geniet bijzondere bescherming doordat deze gebieden zijn aangewezen als beschermd natuurmonument of staatsnatuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet. In deze gebieden kan met behulp van een beheersplan het beheer worden geregeld met de eigenaar. Bovendien zijn alle schadelijke handelingen vergunningplichtig zodat op die wijze de voorgeschreven afweging van belangen kan plaatsvinden.

Voorts worden de leefgebieden van vogels beschermd door de wijze waarop in het beheer van bossen en andere natuurgebieden van natuurbeschermings-organisaties en particulieren, rekening wordt gehouden met vogels. Door het sluiten van overeenkomsten met landgebruikers wordt ook nog nestgelegenheid gegeven aan weidevogels en worden overwinterende ganzen en zwanen in de gelegenheid gesteld te foerageren op landbouwgrond.

- II. De overige rechtsgevolgen zijn ontleend aan artikel 6 lid, tweede, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn, dat ook van toepassing is op sbz's Vogelrichtlijn (artikel 7 Habitatrichtlijn).
- III. Artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn stelt de verplichting passende maatregelen te treffen om te zorgen dat de kwaliteit van de leefgebieden van soorten in de sbz's niet verslechtert. Ook mogen er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de sbz's zijn aangewezen voor zover die factoren - gelet op de doelstelling van de Vogelrichtlijn - een significant effect zouden kunnen hebben.
- In de aangewezen sbz's zijn diverse bestaande functies aanwezig. Onder bestaand gebruik wordt in ieder geval verstaan het bestendig gebruik op het moment van aanwijzing of het gebruik gebaseerd op een van overheidswege genomen besluit of verkregen toestemming. Het bestaand gebruik moet tevens passen binnen de vigerende wet- en regelgeving. Bovendien kunnen in het kader van de Vogelrichtlijn bestaande activiteiten en intensivering van deze activiteiten, voorzover er geen sprake is van significante verstoring van de in het geding zijnde vogelkundige waarden in het desbetreffende gebied, nu en in de toekomst zonder problemen plaatsvinden. Deze besluitvorming over al of niet significante aantasting van vogelkundige waarden vindt plaats in daarvoor relevante wettelijke kaders.
- Voor deze functies geldt dat het huidig gebruik de in het gebied aanwezige vogelkundige waarden niet in de weg heeft gestaan en dus in beginsel, binnen het kader van vigerende wet- en regelgeving, kan worden voortgezet. Daar waar beheer en regulier onderhoud worden uitgevoerd mede gericht op de instandhouding en ontwikkeling van vogelkundige waarden, heeft dit beheer daaraan een positieve bijdrage geleverd. Een aanwijzing als sbz is derhalve nu geen reden om na aanwijzing anders tegen het zodanig gebruik aan te kijken.
- Een en ander komt anders te liggen indien op enig moment mocht blijken dat in (een deel van) de sbz toch een vorm van gebruik bestaat die significant nadelige effecten heeft op de op grond van de Vogelrichtlijn te beschermen vogelkundige waarden. In dat geval is de Nederlandse regering conform het gestelde in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn gehouden passende maatregelen te nemen.
- IV. Bij de overige rechtsgevolgen gaat het om procedureregels die moeten worden gehanteerd in het geval dat - in afwijking van de beschermingsvereisten van de vogels en de eisen die aan leefgebieden van vogels gesteld moeten worden - plannen of projecten worden ontwikkeld die mogelijk significante gevolgen hebben voor de speciale beschermingszones. (artikel 6, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn).

Het afwegingskader zoals verwoord in artikel 6 Habitatrichtlijn is in soortgelijke bewoordingen terug te vinden in de afwegformules die zijn opgenomen in de Planologische Kernbeslissing Structuurschema Groene Ruimte en de Planologische Kernbeslissing Waddenzee (kamerstukken II 1992/93, 22605, nrs. 33 en 34) en werkt zo in de besluitvorming omtrent plannen en projecten door. Belangrijke wettelijke kaders daarvoor zijn onder andere de Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Natuurbeschermingswet.

Ter verdere ondersteuning wordt De Natuurbeschermingswet 1968 herzien. Een daartoe strekkend wetsvoorstel is in behandeling bij de Tweede Kamer der Staten- Generaal (TK 2000-2001, 28 171).

Bijlage A

Biotoopbeschrijvingen Vogelrichtlijnsoorten

VLIELAND

De *lepelaar* heeft een voorkeur voor dynamische milieus op de overgang tussen zoet en zout en broedt daar op eilanden, in duinvalleien en kwelders, en in het binnenland ook in uitgestrekte moerassen met veel waterriet en wisselend waterpeil. De soort nestelt zowel op de grond (op eilandjes, drijftillen, rietpollen), als in toenemende mate in struiken als meidoorn, duindoorn en vlier. In het voorjaar bestaat het voedsel uit zoetwaterprooien (o.a. stekelbaars), die worden gezocht in ondiepe poldersloten, ondiepe platen en oeverzones van grote meren en moerassen. In getijdengebieden in het late voorjaar en 's zomers veel gevoerageerd op zoutwaterprooien (o.a. garnaal). Het foerageergebied strekt zich uit tot op 40 km van de broedkolonie. In de nazomer verzamelen Lepelaars zich in grote wateren met een gunstig voedselaanbod en veilige rustplaatsen, zoals Lauwersmeer, Oostvaardersplassen, Waddengebied en Deltagebied.

De in Nederland broedende ondersoort van de *aalscholver* (*sinensis*) broedt vooral in bomen (vooral wilgen, elzen en populieren) en andere verticale landschapselementen zoals hoogspanningsmasten en boorplatformen in de buurt van visrijke wateren in het binnenland en langs de kust, maar ook grondnesten komen voor. Aalscholvers zijn viseters die vaak in grote groepen en tot op grote afstand van de kolonie (tot 60 km) foerageren. In het najaar zijn vooral het Wadden-, het IJsselmeer- en Deltagebied van belang als slaap- dan wel foerageergebied.

De winterbiotoop van de *pijlstaart* beperkt zich hoofdzakelijk tot de kustgebieden. Ze komen in het najaar en de winter veel voor op kwelders, slikken, zandplaten en akkerland (gemaaide graanvelden), terwijl ze in het voorjaar een voorkeur hebben voor ondiepe zoetwaterplassen en drassige graslanden. In het najaar beperkt de verspreiding zich grotendeels tot het Waddengebied, waarna ook de meer zuidelijke gebieden zoals Flevoland en uiteindelijk het Deltagebied worden gebruikt. In de winter verblijven de grootste aantallen in het Wadden- en Deltagebied en kleinere aantallen in het IJsselmeergebied en langs de grote rivieren. In strenge winters neemt het belang van het Deltagebied sterk toe. In het voorjaar kan de presentie op de ondergelopen uiterwaarden in het rivierengebied sterk toenemen.

De *slobeend* is gebonden aan zoet of zout water. In de nazomer komen grote aantallen voor in het IJsselmeergebied en Zuidelijk Flevoland en wat later ook in het Lauwersmeer, het Delta- en rivierengebied. 's Winters en vooral in strenge winters beperkt het voorkomen zich grotendeels tot het westen en zuidwesten van Nederland, vooral in Noord- en Zuid-Holland, het Deltagebied en het westelijke rivierengebied. In zachte winters zijn het oostelijke rivierengebied, zuidelijk Flevoland en Friesland eveneens van belang. Slobeenden foerageren al zwemmend op dierlijk en plantaardig plankton, dat ze met hun speciaal gebouwde snavel uit het water filteren.

De *eidereend* is zowel tijdens het broedseizoen als in de winter sterk gebonden aan de kustzone en het zoute milieu. Het broedgebied beperkt zich grotendeels tot de Waddeneilanden en de Fries-Groningse kust. De nesten bevinden zich op de grond, meestal verscholen in graspollen of onder struikgewas, in de ruigere delen van kwelders, duinen en open bos (o.a. Bomenland). Direct na het uitkomen begeven ze zich met hun jongen naar de waddenkust, waar grote crèches worden gevormd. Eind mei arriveren de eerste Eidereenden in de Waddenzee om te ruien. Vooral in de winter verblijven grote aantallen in ons land en concentreren zich ook dan vooral in de Waddenzee, waar ze met laagwater foerageren op schelpdieren en andere ongewervelde dieren. Tijdens hoogwater verzamelen ze zich op gemeenschappelijke rustplaatsen, op de waddijk, op de stranden en in de kwelders, of op open water. Wanneer het voedsel in de Waddenzee niet toereikend is, wijken de Eidereenden uit naar andere gebieden, vooral Noordzee benoorden de Wadden, Hollandse kust en Deltagebied.

De *bruine kiekendief* heeft een sterke voorkeur voor rietvelden voor de nestbouw. De soort broedt voornamelijk in rietmoerassen, oeverzones van meren, opgespoten terreinen en inpolderingen in de laaggelegen, natte gedeelten van Nederland en maakt weinig gebruik van het rivierengebied, de zandgronden in Brabant en Drenthe en uitgestrekte akkerlanden. Het voedselgebied omvat zowel de rietmoerassen als de omringende agrarische gebieden (zowel akkerland als grasland), maar ook ruiglanden en jonge bosaanplant, en strekt zich uit tot ongeveer 7 km van de nestplaats.

De *blauwe kiekendief* broedt tegenwoordig voornamelijk in verruigde rietmoerassen en vochtige duinvalleien op de Waddeneilanden en in zuidelijk Flevoland, terwijl in de eerste helft van de eeuw vooral in uitgestrekte moeras-, hoogveen-, en heidegebieden op de hogere zandgronden werd gebroed. De foerageergebieden strekken zich uit tot op enkele kilometers van het nest en omvatten vooral de omringende agrarische gebieden. Besloten gebieden in Oost-Nederland, stedelijke gebieden en open veenweidegebieden worden grotendeels gemedend.

De *kluit* nestelt op kale of schaars begroeide, vaak buitendijkse terreinen, zoals kwelders, strandvlakten, zandplaten, afgesloten zeearmen, inlagen en kreken, opgespoten terreinen en ingepolderde gebieden. In de kuststreek wordt ook binnendijs gebroed op akkers en graslanden. De foerageergebieden en slaapplekken bevinden zich in de buurt van het nest en bestaan uit ondiepe wateren met een zachte slibrijke bodem. Het broedvoorkomen is grotendeels beperkt tot het Wadden-, Delta- en IJsselmeergebied. Daarnaast zijn een aantal zoetwatergebieden in het westen van het land en het rivierengebied van belang. Na de broedtijd concentreert de soort (zowel eigen broedvogels, hun jongen als vogels van elders) zich in de meest slibrijke delen van het Waddengebied, het Deltagebied en de Oostvaardersplassen.

De *wulp* heeft buiten het broedseizoen voorkeur voor kustgebieden. Vooral in de het Wadden- en Deltagebied komen grote aantallen voor, waar ze tijdens laagwater foerageren op drooggevallen platen en modderbanken. Tijdens hoog water maken ze gebruik van gemeenschappelijke rustplaatsen, die gelegen zijn op aangrenzende kwelders, grasachtige gebieden en ook op open, zandige gebieden. Delta- en Waddengebied zijn tevens belangrijke ruigebieden. Langs meren, rivieren en plassen, en op graslanden worden meer verspreid ook veelvuldig foeragerende en slapende Wulpen aangetroffen.

Buiten het broedseizoen houdt de *tureluur* zich hoofdzakelijk op in de kustmilieus, in rustige, vochtige en open gebieden. Hier wordt gefoerageerd op ongewervelde dieren, zoals wormen, kleine kreeftachtigen en schelpdieren. Tijdens de trek concentreren zich grote aantallen in het Wadden- en Deltagebied, welke gebieden tevens dienst doen als rustplaatsen. Ook tijdens de winter zijn dit de belangrijkste gebieden. Daarnaast verblijven kleinere aantallen langs de Noordzeekust, in het IJsselmeergebied, in Noord- en Zuid-Holland en langs de rivieren. Als rustplaats gebruiken tureluurs rustige open gebieden, zoals stranden, kwelders en zand- en modderbanken.

Het broedgebied van de *kleine mantelmeeuw* beperkt zich vrijwel geheel tot de directe omgeving van de kust, vooral Delta- en Waddengebied. De broedkolonies bevinden zich in grasachtige en moerassige gedeelten van duinen en kwelders, maar ook in industriegebieden, op opgespoten terreinen, (op eilandjes) in afgesloten zeearmen, op sluiscomplexen en op daken van gebouwen. Het voedsel bestaat zowel uit mariene prooien (vooral vis) als ook uit terrestrische prooien afkomstig uit landbouwgebieden (zowel akkerland als grasland) en vuilnisbelten. De soort foerageert tot op zeer grote afstand van de kolonie, doorgaans binnen een straal van 135 km van de kolonie, maar afstanden tot 200 km zijn ook bekend.

De broedbiotoop van de *tapuit* bestaat uit schaars begroeide terreinen met voldoende uitzichtmogelijkheden in de vorm van zand- of steenhopen, boomstronken en palen, zoals duinen, heidegebieden met voldoende zandige delen, hoogveengebieden, stuifzandgebieden en kapvlaktes. Daarnaast broedt de soort op zand- of steen depots, opgespoten terreinen, dijken en dammen. Bijna de helft van het aantal broedparen broedt in de duinen van West-Nederland en het Waddengebied. Tapuiten broeden bij voorkeur in holen (vooral konijnenholen).

Bijlage B

Relevante artikelen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn

* Vogelrichtlijn

Artikel 3

1. Met inachtneming van de in artikel 2 genoemde eisen nemen de Lid-Staten alle nodige maatregelen om voor alle in artikel 1 bedoelde vogelsoorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen.

2. Voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden worden in de eerste plaats de volgende maatregelen getroffen :

- a) instelling van beschermingszones;
- b) onderhoud en ruimtelijke ordening overeenkomstig de ecologische eisen van leefgebieden binnen en buiten de beschermingszones;
- c) herstel of weer aanleggen van vernietigde biotopen;
- d) aanleg van biotopen.

Artikel 4

1. Voor de leefgebieden van de in bijlage I vermelde soorten worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

In dat verband wordt gelet op :

- a) soorten die dreigen uit te sterven;
- b) soorten die gevoelig zijn voor bepaalde wijzigingen van het leefgebied;
- c) soorten die als zeldzaam worden beschouwd omdat hun populatie zwak is of omdat zij slechts plaatselijk voorkomen;
- d) andere soorten die vanwege de specifieke kenmerken van hun leefgebied speciale aandacht verdienen.

Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de tendensen en de schommelingen van het populatiepeil.

De Lid-Staten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte gebieden als speciale beschermingszones aan, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, behoeven.

2. De Lid-Staten nemen soortgelijke maatregelen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van het gebied van bescherming in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Met het oog hierop besteden de Lid-Staten zelf bijzondere aandacht aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis.

* Habitatrichtlijn

Artikel 6

2. De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.

3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

4. Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-Staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lid-Staat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.

Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang worden aangevoerd.

Artikel 7

De uit artikel 6, leden 2, 3 en 4, voortvloeiende verplichtingen komen in de plaats van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, eerste zin, van Richtlijn 79/409/EEG, voor wat betreft de speciale beschermingszones die overeenkomstig artikel 4, lid 1, van die richtlijn zijn aangewezen of bij analogie overeenkomstig artikel 4, lid 2, van die richtlijn zijn erkend, zulks vanaf de datum van toepassing van de onderhavige richtlijn, dan wel vanaf de datum van de aanwijzing of erkenning door een Lid-Staat overeenkomstig Richtlijn 79/409/EEG, indien deze datum later valt.

Besluit tot intrekking aanwijzing en besluit tot aanwijzing speciale beschermingszone

Besluit tot intrekking van de aanwijzing van het gebied Waddeneilanden/ Noordzeekustzone/ Breebaart als speciale beschermingszone (EG-Vogelrichtlijn) en besluit tot aanwijzing van de gebieden Noordzeekustzone, Duinen Texel, Duinen Vlieland, Duinen Terschelling, Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog als speciale beschermingszone

*7 april 2005/DRR&R/2005/1065 II
Dienst Regelingen*

Bij besluit van 7 april 2005 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een beslissing genomen op de bezwaarschriften die waren ingediend tegen het besluit van 24 maart 2000 (Staatscourant 31 maart 2000, nr. 65), waarbij op grond van artikel 27 Natuurbeschermingswet 1998 het gebied, bekend onder de naam Waddeneilanden/ Noordzeekustzone/ Breebaart als speciale beschermingszone is aangewezen. Deze aanwijzing geschiedt in het kader van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn). Een nieuw besluit is noodzakelijk geworden omdat op 22 december 2004 de Raad van State het eerdere besluit van 26 maart 2004 (Staatscourant

29 maart 2004, nr. 61) in zijn geheel op formele gronden heeft vernietigd. Op grond van de ingediende bezwaren is gebleken dat de aanwijzing van het Waddeneilanden/ Noordzeekustzone/ Breebaart als één gebied niet in overeenstemming is met de gehanteerde beleidscriteria. De samenhang tussen de verschillende deelgebieden is te gering om het als één speciale beschermingszone aan te wijzen. De aanwijzing van het gebied Waddeneilanden/ Noordzeekustzone/ Breebaart als speciale beschermingszone wordt derhalve ingetrokken.

Vaststellend dat zes afzonderlijke deelgebieden zich zelfstandig kwalificeren als speciale beschermingszone, wordt gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn en gelet op artikel 27 van de Natuurbeschermingswet 1998 besloten om de volgende gebieden in het kader van de Vogelrichtlijn als speciale beschermingszone aan te wijzen: Noordzeekustzone, Duinen Texel, Duinen Vlieland, Duinen Terschelling, Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog. De overige deelgebieden kwalificeren zich niet als zelfstandige speciale beschermingszone en worden dientengevolge niet aangewezen. Tevens is naar aanleiding van het bezwaarschrift van de gemeente Terschelling de begrenzing van de

speciale beschermingszone Duinen Terschelling gewijzigd en is de bossage bij het Seinpaalduin buiten de aanwijzing gehouden.

In zoverre zijn de bezwaarschriften gegrond verklaard en is het besluit van 24 maart 2000 herroepen. De overige bezwaarschriften zijn in overeenstemming met het advies van de Commissie voor de bezwaarschriften gedeeltelijk ongegrond en gedeeltelijk niet-ontvankelijk verklaard. Bij elke nieuwe aanwijzing behoort een Nota van toelichting met een kaart (schaal 1:25.000). Het onderhavige besluit en de gewijzigde kaart liggen ter inzage in de centrale bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Bezuidenhoutseweg 73 te (2500 EK) Den Haag, in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, Cascadeplein 6 te (9726 AD) Groningen.

Een belanghebbende kan binnen zes weken na de datum van het besluit hiertegen een met redenen omkleed beroepschrift indienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA te 's-Gravenhage. Voor de behandeling van het beroepschrift is een griffierecht verschuldigd, dat voor natuurlijke personen € 138 en voor anderen dan natuurlijke personen € 276 bedraagt.